Lainsäädäntö ja hallinto
Riikka Tähtivuori

16.9.2015

Eduskunnan lakivaliokunnalle

(U 5/2014) VALTIONEUVOSTON KIRJELMÄ EDUSKUNNALLE LIIKESALAISUUKSIEN SUOJAA KOSKEVASTA EHDOTUKSESTA PARLAMENTIN JA NEUVOSTON DIREKTIIVIKSI

Eduskunnan talousvaliokunta on pyytänyt Elinkeinoelämän keskusliitto EK:ltä (jäljempänä EK) kirjallista lausuntoa otsikkoasiaa koskevasta U - jatkokirjelmästä liikesalaisuuksien suojaa koskevaksi direktiiviehdotukseksi. EK uudistaa 27.2.2014 talousvaliokunnalle antamassaan lausunnossa esittämät kannat valtioneuvoston U - kirjelmään asiassa (13.2.2014) ja esittää siihen kunnioittavasti tämän hetken neuvottelutilanteen edellyttämät täydentävät huomiot.

Suomen kanta

EK yhtyy valtioneuvoston kantaan direktiiviehdotuksen tavoitteesta. Jäsenmaiden liikesalaisuuksien suojaa koskevan sääntelyn yhdenmukaistaminen on tärkeää, sillä nykyinen jäsenmaiden sääntelyiden hajanaisuus ja eritasoisuus sisämarkkinoilla vaikeuttaa yritysten mahdollisuuksia innovaatioiden hyödyntämiseen rajat ylittävästi. Yritysten käytettävissä olevat tehokkaat ja yhdenmukaiset oikeussuojakeinot liikesalaisuuksien luvaton käyttöä vastaan ovat tarpeellinen aineettoman omaisuuden suojakeino täydentämään immateriaalioikeuksien antamaa suojaa. Siinä missä immateriaalioikeudet, eli teollis- ja tekijänoikeudet suojaavat aineetonta omaisuutta yksinoikeuksin, liikesalaisuuksien suoja perustuu aineettoman omaisuuden (tiedon tai taidon) pitämiseen salassa tietyin toimenpitein. Liikesalaisuuksien suoja on yrityksille tärkeä suojamuoto, koska kaikkea aineetonta omaisuutta ei voida suojata immateriaalioikeuksin eikä kaikilla yrityksillä, ja erityisesti pienemmillä yrityksillä, ole riittäviä resursseja immateriaalioikeuksilla suojaamiseen, niiden hallinnointiin, valvotaan ja puolustamiseen.

EK tukee myös valtioneuvoston tavoitetta pyrkiä vähentämään direktiiviehdotuksen tulkinnanvaraisuutta ja yksityiskohtaisuutta. Valtioneuvoston kirjelmässä mainitut artiklat on saatata selkeämmiksi sisällöltään myöhempien tulkintaongelmien välttämiseksi, riittävän joustaviksi mahdollistamaan kansallisen harkinnan käyttö sekä paremmin direktiivin tarkoitusta ja tavoitetta vastaamaan.

EK yhtyy valtioneuvoston kantaan, jonka mukaan direktiiviehdotus rajautuu nimenomaisesti koskemaan vain siviilioikeudellisia oikeussuojakeinoja eikä se saa toteutuessaan heikentää kansallisiin rikosoikeudellisiin säännöksiin perustuvaa liikesalaisuuksien suojaa.

EK pitää kuitenkin tärkeänä, että valtioneuvoston kirjelmässä selkeästi myös ilmaistaan direktiiviehdotuksen oikeusperusta, EU:n toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 114 artikla, jonka mukaan Euroopan Unionilla, ja tässä tapauksessa komissiolla, ei ole toimivaltaa säännellä rikosoikeuteen tai työelämään liittyviä kysymyksiä. Suomessa liikesalaisuuksien

suojasta säädetään rikoslaissa, työsopimuslaissa ja laissa sopimattomasta menettelystä elinkeinotoiminnassa eli myös lainsäädännön alueilla, jonne direktiivin oikeusperusta ei ulotu. EK pitää tärkeänä, että direktiivin ulottuvuus tulee myös selkeästi näkyviin Suomen kannassa.

EK korostaa myös, ettei direktiivillä ole tarkoitus rajoittaa tai laajentaa mitään EU:n peruskirjan mukaisia ihmisoikeuksia vaan direktiiviin otetut viittaukset perusoikeuksiin saavat sisältönsä perusoikeuskirjan nykyisen tulkintakäytännön vahvistamassa laajuudessa.

EK yhtyy myös valtioneuvoston kantaan, jonka mukaisesti liikesalaisuussuojan taso on Suomessa kohtuullisen hyvällä tasolla eikä direktiivillä tule heikentää kansallisen suojan nykyistä tasoa ja laajuutta. Liikesalaisuussääntely antaa suojaa aina luvattomasti, ja työtai liikesuhteessa myös luvallisesti hankituille liikesalaisuuksille ja Suomen tavoitteena on säilyttää nykyinen oikeustila muuttumattomana. Kuten myöhemmin yksittäisiä ehdotuskohtia koskevissa kommenteissa todetaan, neuvoston yleisnäkemyksen ja Euroopan parlamentin oikeudellisten asioiden (JURI) valiokunnan mietinnön muutokset direktiiviehdotukseen voivat johtaa liikesalaisuuksien suojan heikkenemiseen. *EK mielestä tämä huoli liikesalaisuuksien suojan heikkenemisestä olisi tärkeä kirjata näkyviin valtioneuvoston kirjelmään.*

EK pitää Suomen kannan mukaisesti tärkeänä, että direktiivin luonnetta minimidirektiivinä nostetaan selkeämmin esille. Se mahdollistaa kansallisen harkinnanvallan käytön ja Suomen voimassa olevan liikesalaisuussuojan sääntelyn säilymisen nykyisellä tasolla. Vastoin komission ehdotuksen perusluonnetta neuvoston hyväksymään yleisnäkemykseen oli lisätty uusi artiklakohta 1(2), jossa luetellut artiklat kuuluvat minimisääntelyn sijaan maksimisääntelyn piiriin (esim. Suomen kannalta ongelmallisista säännöksistä luettelossa mukana 4, 7 ja suurin osa 8 artiklasta). *EK:n näkemyksen mukaan yleisnäkemykseen sisältyvä maksimisääntely olisi myös tärkeä mainita valtioneuvoston kirjelmässä, sillä tältä osin direktiiviehdotus ei vastaa Suomen tavoitteita.*

EK haluaa korostaa vielä Suomen tarpeellisuutta vaikuttaa trilogineuvotteluissa parhaalla mahdollisella tavalla valtioneuvoston kannassa esille nostettuihin kysymyksiin niin, että neuvotteluiden lopputuloksena hyväksyttävä direktiivi ei aiheuttaisi muutoksia Suomen liikesalaisuuksien suojaa koskevaan lainsäädäntöön.

Yksittäiset ehdotuskohdat

EK yhtyy valtioneuvoston kantaan direktiiviehdotuksen ongelmallisista artikloista. Suomen pitää pyrkiä näiden kirjelmässä listattujen säännösehdotusten kohdalla ratkaisuun, jossa vallitseva oikeustilamme ei niiden johdosta heikkene.

Alkuperäisessä valtioneuvoston U – kirjelmässä ongelmallisiksi säännösehdotuksiksi oli kirjattu artiklat 6 (kantajalle määrättävä seuraamus perusteettoman kanteen nostamisesta), 7 (liikesalaisuutta koskevan kanteen lyhyestä vanhentumisajasta) sekä, 8 (rajoitukset asianosaisen oikeuteen tutustua oikeudenkäyntiaineistoon ja osallistua asian käsittelyyn tuomioistuimessa).

Valtioneuvoston kirjelmässä todetun mukaisesti direktiiviehdotukseen sisältyy kuitenkin myös sellaisia kohtia, jotka eivät olleet nousseet vielä ongelmalliseksi ensimmäisen U - kirjelmän antamisen ajankohtana helmikuussa 2014 vaan vasta myöhemmin neuvoston yleisnäkemyksen ja Euroopan parlamentin JURI -valiokunnan mietinnön käsittelyn yhteydessä. Ongelmallisin kohta liittyy erityisesti direktiiviehdotuksen laillisia käyttötilanteita kos-

kevaan artiklaan 4, jolla on vaikutusta myös työelämässä työnantajan ja henkilöstön välisissä suhteissa.

Neuvoston yleisnäkemyksessä artikla sisällytettiin maksimiharmonisoitavien artikloiden listalle ja JURIn mietinnössä artiklan rakenne muutettiin kun sen alkuosaan sisältyneet säännökset liikesalaisuuden laillisesta käytöstä siirrettiin toiseen säännöskohtaan ja artiklan otsikoksi muutettiin "poikkeukset". Käytännössä tämä tarkoittaa että aikaisemmin 4 artiklassa oli kysymys tilanteista, joissa liikesalaisuuksien hankinta, käyttö tai julkistaminen oli sallittua, mutta JURIn hyväksymässä mietinnössä artikla 4 koskeekin yksinomaan poikkeuksia liikesalaisuuksien väärinkäyttöön eli tilanteita, joissa jäsenvaltiot eivät saa kohdistaa oikeuskeinoja oikeudetonta hankintaa, käyttöä tai julkistamista kohtaan.

EK katsoo, että valtioneuvoston kirjelmässä tulisi selkeästi ilmaista artiklaan 4 tehdyt terminologiset ja rakenteelliset muutokset sekä riski niistä seuraavista tulkintaongelmista voimassa olevan työlainsäädäntöön. EK yhtyy valtioneuvoston kantaan, jonka mukaan artikla 4 tulisi saada mahdollisimman yksiselitteiseksi ja yleiseksi muotoilultaan. Työelämäliitännäiset säännöskohdat tulee saada trilogineuvotteluissa sisällöltään sellaiseksi, ettei niistä seuraa muutoksia nykyiseen sääntelyymme.